

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA DLA OSÓB FUNKYJNYCH
I NAUCZYCIELI W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH
W ZESPOLE SZKÓŁ TECHNICZNYCH
IM. ZIEMI DOBRZYŃSKIEJ
W LIPNIE**

LIPNO 2018

SPIS TREŚCI

- I. Procedura postępowania w przypadku ewakuacji
- II. Procedura postępowania w przypadku pożaru
- III. Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego
- IV. Procedura postępowania po zakończeniu akcji
- V. Sposoby informowania o zagrożeniu nauczycieli, uczniów i pracowników szkoły

I. Procedura postępowania w przypadku ewakuacji szkoły

1. Decyzję o ewakuacji podejmuje dyrektor szkoły.
2. Niezwłocznie powiadamia wszystkich pracowników przebywających na terenie ewakuowanego odcinka.
3. W pierwszej kolejności ewakuowane są osoby z pomieszczeń zagrożonych.
4. W dalszej kolejności ewakuuje się osoby poczynając od najwyższej kondygnacji, ruch rozpoczynają osoby o ograniczonych zdolnościach poruszania się, strumień ruchu zamykają osoby sprawne fizycznie.
5. Ewakuacja odbywa się zgodnie z opracowaną instrukcją organizacji i przebiegu ewakuacji.
6. Pomieszczenia na dolnym parterze w szczególnych przypadkach mogą być opuszczane przez okna.
7. Nauczyciel powinien uporządkować grupę w ten sposób, aby bezpośrednio za nim znajdowali się uczniowie najslabsi fizycznie, grupę zamykają odpowiedzialni uczniowie, którzy mogą, w razie potrzeby, wesprzeć słabszych kolegów.
8. Nie należy bez potrzeby otwierać okien i drzwi.
9. Pomieszczenia administracyjne i klasy lekcyjne należy pozostawić otwarte (klucze od nich pozostawiamy na biurku lub w drzwiach)
10. Po zakończeniu ewakuacji opiekun grupy zobowiązany jest do sprawdzenia listy obecności.
11. W razie podejrzenia, że ktoś mógł pozostać w strefie zagrożonej, należy niezwłocznie powiadomić dyrektora lub jego zastępców oraz służby ratownicze.

II. Procedura postępowania w przypadku pożaru w budynku szkoły

1. W sytuacji zagrożenia pożarem należy zachować przede wszystkim spokój, ocenić sytuację i podjąć działania zgodnie z obowiązującymi procedurami..
2. Jeżeli zauważy się pożar lub otrzyma informację o pożarze, należy natychmiast zaalarmować wszystkie osoby znajdujące się w bezpośrednim otoczeniu strefy objętej pożarem oraz Państwową Straż Pożarną lub zadzwonić pod numer alarmowy 112.
3. Należy użyć ustalonego alarmu pożarowego sygnalizowanego przez dzwonek szkolny - (5 krótkich dzwonek).
4. O zdarzeniu należy poinformować natychmiast dyrektora szkoły lub jego zastępcę.
5. Należy bezzwłocznie przystąpić do gaszenia pożaru przy pomocy sprzętu gaśniczego znajdującego się w budynku. **UWAGA! Nie wolno gasić ognia, którego nie jest się w stanie opanować! Nie gasi się wodą urządzeń pod napięciem oraz cieczy łatwopalnych!**
6. Dyrektor zarządza ewakuację ze strefy zagrożonej, która odbywa się zgodnie z instrukcją ppoż. obowiązującą w szkole
7. Do przybycia Straży Pożarnej akcją kieruje dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.
8. Wszyscy pracownicy muszą bezwzględnie podporządkować się poleceniom kierującego akcją.
9. Jeżeli to możliwe, dyrektor poleca usunąć z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkie znajdujące się tam materiały palne, wybuchowe, toksyczne, a także cenny sprzęt i urządzenia oraz ważne dokumenty, nośniki informacji itp.
10. Nie należy otwierać – bez wyraźnej potrzeby – drzwi i okien do pomieszczeń objętych pożarem; dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia.
11. Otwierając drzwi do pomieszczeń, w których powstał pożar, należy zachować szczególną ostrożność.
12. Nie należy wchodzić do pomieszczeń objętych pożarem, lecz jeśli to konieczne wchodząc trzeba zachować szczególną ostrożność, w przypadku zadymienia należy poruszać się w pozycji pochylonej lub na czworakach, około 80 cm – 1 metr od ziemi, gdzie jest najwięcej

powietrza i lepsza widoczność. Aby nie stracić orientacji należy poruszać się wzdłuż ścian, poręczy; usta zasłonić np. wilgotną chustką, rękawem.

13. Po przybyciu właściwych służb bezwzględnie należy stosować się do ich poleceń.

14. Dowódcę przybyłych jednostek należy powiadomić o sytuacji i podjętych dotychczas działaniach.

III. Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego

Wtargnięcie napastników do obiektu

1. Poddaj się woli napastników - wykonuj ściśle ich polecenia.

2. Staraj się zwrócić uwagę napastników na fakt, że mają do czynienia z ludźmi (personifikowanie siebie i innych - zwracaj się do uczniów po imieniu - zwiększa szansę ich przetrwania).

3. Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów z jakimś poleceniem.

4. Zapamiętaj szczegóły dotyczące porywaczy i otoczenia – informacje te mogą okazać się cenne dla służb ratowniczych.

5. Staraj się uspokoić młodzież – zapanuj w miarę możliwości nad własnymi emocjami.

6. Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia:

- nie pozwól dzieciom wychodzić z pomieszczenia oraz wyglądać przez drzwi i okna - zamknij drzwi na klucz od środka,

- nakaż młodzieży położyć się na podłodze.

7. W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, wykonuj polecenia grupy antyterrorystycznej. UWAGA! Bądź przygotowany na surowe traktowanie przez Policję. Dopóki nie zostaniesz zidentyfikowany, jesteś dla nich potencjalnym terrorystą.

8. Po zakończeniu akcji:

- sprawdź obecność celem upewnienia się, czy wszyscy opuścili budynek - o braku któregośkolwiek ucznia poinformuj Policję,

- nie pozwól uczniom na samodzielne oddalenie się z miejsca ewakuacji (powiadom w miarę możliwości ich rodziców),

- prowadź ewidencję uczniów odbieranych przez rodziców/osoby upoważnione, samodzielnie wracających do domu.

Postępowanie w sytuacji bezpośredniego kontaktu z napastnikiem - użycie broni palnej na terenie szkoły

1. Nakaż uczniom położyć się na podłodze.

2. Staraj się uspokoić młodzież.

3. Zamknij klasę od środka na klucz.

4. W miarę możliwości poinformuj telefonicznie o zdarzeniu dyrektora lub inną osobę funkcyjną lub zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych UWAGA! Nie rozłączaj się i staraj się, jeśli to możliwe, na bieżąco relacjonować sytuację.

5. Dopilnuj, aby uczniowie nie odwracali się tyłem do napastników w przypadku polecenia przemieszczania się.

6. Jeżeli terroryści wydają polecenia, dopilnuj, aby wszyscy uczniowie pozostający pod Twoją opieką wykonywali je spokojnie – gwałtowny ruch może zwiększyć agresję napastników.

A. Po opanowaniu sytuacji:

- upewnij się o liczbie osób poszkodowanych i sprawdź, czy strzały z broni palnej nie spowodowały innego zagrożenia (np. pożaru),

- zadzwoń lub wyznacz osobę, która zadzwoni pod jeden z numerów alarmowych

- udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym,

- w przypadku, gdy ostrzał spowodował inne zagrożenie podejmij odpowiednie do sytuacji działania.

- zapewnij osobom uczestniczącym w zdarzeniu pomoc psychologiczną.

B. Zagrożenie bombowe - Symptomy wystąpienia zagrożenia:

Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne.

1. Szczególną uwagę należy zwrócić na:

- rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób, pozostawione bez opieki przedmioty typu teczki, paczki itp., osoby wyglądające na obcokrajowców, osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku,
- samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach (miejscach organizowania imprez i uroczystości).

2. Należy jednocześnie pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem.

3. O swoich spostrzeżeniach poinformuj dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia odpowiednie służby: Policję, PSP.

C. Postępowanie w sytuacji otrzymania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:

1. Dyrektor powiadamia odpowiednie służby - Policję, PSP, Pogotowie Ratunkowe, Starostwo Powiatowe.

2. Jednocześnie przeprowadza ewakuację budynku zgodnie z procedurami

3. Osoba, która przyjęła zgłoszenie lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinna ten fakt zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w placówce - dyrekcji szkoły, nauczycielowi lub innej osobie funkcyjnej. ***Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.***

4. Zawiadamiając policję lub Straż Pożarną dyrektor podaje następujące informacje:

☐ rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna,
☐ ujawniony podejrzany przedmiot),
☐ treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego;
☐ numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia, adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej, opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.

5. Wskazane jest uzyskanie od policji/ straży potwierdzenia przyjętego zgłoszenia

D. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego:

1. Do czasu przybycia policji akcją kieruje dyrektor szkoły lub osoba przez niego wyznaczona.

2. Na miejsce zagrożenia wybuchem bombowym należy wezwać służby pomocnicze takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.

3. Po przybyciu służb na miejsce, przejmują one dalsze kierowanie akcją.

4. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia funkcjonariuszy.

5. Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”, użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.

6. Pomieszczenie ogólnodostępne (korytarz, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują pracownicy obsługi.

7. Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić dyrektora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.

8. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.

9. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy opuścić szkołę, zabierając rzeczy osobiste (torebki, siatki, nesesery itp.)

10. Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne policji.

E. Zachowanie się po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia „bomby”:

1. Podczas działań związanych z neutralizacją „bomby” należy zastosować się do poleceń służb ratowniczych.

2. Ciekawość może być niebezpieczna- należy jak najszybciej oddalić się z miejsca zagrożonego wybuchem. Po drodze należy informować o zagrożeniu jak największe grono osób, będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę

3. Po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji należy niezwłocznie udać się do wyjścia, zgodnie ze wskazaniami upoważnionych osób.

F. Informacja o podłożeniu bomby

1. Jeżeli jest to informacja telefoniczna:

☐ słuchaj uważnie,

☐ zapamiętaj jak najwięcej,

☐ jeżeli masz taką możliwość, nagrywaj rozmowę – jeśli nie – spróbuj zapisywać informacje,

☐ zwróć uwagę na szczegóły dotyczące głosu i nawyki mówiącego oraz wszelkie dźwięki w tle,

☐ nigdy nie odkładaj pierwszy słuchawki,

☐ jeżeli twój telefon posiada funkcję identyfikacji numeru dzwoniącego – zapisz ten numer. ☐

Jeżeli jest to wiadomość pisemna, zabezpiecz ją tak, aby nikt jej nie dotykał - przekażesz ją Policji.

2. Po zakończeniu rozmowy niezwłocznie zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych

3. Zaalarmuj dyrektora szkoły

4. Dyrektor dzwoni do Wydziału Oświaty i Wychowania i Kuratorium Oświaty.

5. Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów, w sposób nie wywołujący paniki!

6. Dyrektor zarządza ewakuację godnie z obowiązującą instrukcją UWAGA! Poinstruuje uczniów o zabraniu ze sobą rzeczy osobistych – plecaków, reklamówek itp.

7. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.

8. Dyrektor lub jego zastępca zleca pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.

9. W przypadku odnalezienia podejrzanego przedmiotu nie wolno go dotykać i otwierać.

10. W miarę możliwości ograniczyć dostęp osobom postronnym,

11. Dokonaj próby ustalenia właściciela przedmiotu,

12. Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie należy stosować się do ich zaleceń.

G. Wykrycie/ znalezienie bomby (podejrzanego przedmiotu)

1. Nie dotykaj podejrzanego przedmiotu. UWAGA! Jeśli widzisz „bombę” to oznacza, że jesteś w polu jej rażenia.

2. Zadzwoń pod jeden z merów alarmowych:

3. Zabezpiecz, w miarę możliwości, rejon zagrożenia w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym – głównie uczniom, nie narażaj siebie i innych na niebezpieczeństwo.

4. Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów, w sposób nie wywołujący paniki!

5. Zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.

6. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.

7. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.

8. Otwórz okna i drzwi.

9. Usuń z otoczenia wszystkie materiały łatwopalne.

10. Nie używaj w pobliżu podejrzanego ładunku urządzeń radiowych (radiotelefonów, telefonów komórkowych).

11. Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń

H. Po wybuchu bomby:

1. Oceń sytuację pod kątem ilości osób poszkodowanych i upewnij się, jakiego rodzaju zagrożenia spowodował wybuch.

2. Zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych:

3. Udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym.

4. Sprawdź bezpieczeństwo dróg i rejonów ewakuacyjnych, a następnie zarządzaj przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.

5. W przypadku, gdy wybuch spowodował inne zagrożenie, podejmij działania odpowiednie do sytuacji.

6. Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń

IV. Procedura postępowania po zakończeniu sytuacji kryzysowej

1. Nauczyciele i pracownicy szkoły po zakończeniu sytuacji kryzysowej zobowiązani są do zapewnienia wsparcia i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa. Specyficzne dla interwencji kryzysowej jest to, że należy ją podjąć niezwłocznie po wydarzeniu, tak szybko, jak to tylko możliwe.

2. W sytuacji kryzysowej dyrektor/wicedyrektor zobowiązany jest zwrócić się o pomoc psychologiczną do Poradni Psychologicznej – Pedagogicznej i PCPR.

3. Wychowawca jest osobą towarzyszącą psychologowi/psychologom w jego/ w ich oddziaływaniu terapeutycznym. Inni pracownicy powinni być świadomi wagi tego problemu.

4. O czym opiekunowie/ wychowawcy powinni pamiętać?

☐ należy ucznia wysłuchać

☐ dać uczniowi emocjonalne wsparcie ułatwiające emocjonalne odreagowanie

☐ przeciwdziałać tendencjom do zaprzeczania

☐ dokonać oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie

☐ szukać sprawdzonych strategii działania

☐ stworzyć plan pomocy uczniowi w porozumieniu z jego rodzicami/ opiekunami..

5. Czego należy unikać:

☐ pocieszania

☐ dawania rad

☐ pouczania

☐ tłumienia reakcji emocjonalnych(np. zdania typu: ”będzie dobrze”, ”nie płacz już”, „uspokój się”)

☐ pospieszania w działaniu

☐ wymuszania szybkich decyzji

☐ zbyt szybkiego podawania leków uspokajających.

6. Normalna reakcja na sytuację kryzysową jest reakcją tzw. stresu traumatycznego – to zespół zachowań, reakcji emocjonalnych i myśli związanych z wydarzeniem traumatycznym.

Za czas trwania tej reakcji jako normalnej, przyjmuje się okres uczestnictwa w zdarzeniu kryzysowym do około 6 miesięcy po nim.

7. Wtedy uczniowie mogą:

☐ unikać rozmów o zdarzeniu lub nadmiernie się na nim koncentrować

☐ mieć nawracające, natrętne wspomnienia, bawić się w sytuację traumatyczną

☐ miewać koszmary senne

☐ doświadczać negatywnych emocji w sytuacjach związanych ze wspomnieniem traumy

☐ „nic nie pamiętać” – psychologiczna amnezja

8. Ponadto można u nich zaobserwować spadek zainteresowań, regres w rozwoju, poczucie wyobcowania, strach przed planowaniem przyszłości, nadwrażliwość na bodźce,

wspomnienia napadowe wywołane przez bodziec podobny, zaburzenia zachowania (agresja, picie alkoholu, palenie papierosów, obgryzanie paznokci itp.)

9. Aby normalna reakcja na kryzys nie przerodziła się w chroniczną - nauczyciele, wychowawcy powinni zadbać o pomoc psychologa, tworzyć klimat umożliwiający mówieniu o rzeczach trudnych, zapewnić młodzieży możliwość powrotu do normalnych zajęć i rytmu dnia, nie bagatelizować ich przeżyć, dawać jasne wytłumaczenia sytuacji, być młodzieżą.

V. Sposoby informowania o zagrożeniu nauczycieli, uczniów i pracowników szkoły

1. Dyrektor szkoły zarządza ewakuację uczniów, pracowników niezwłocznie po otrzymaniu informacji o zdarzeniu mogącym zagrozić bezpieczeństwu na terenie placówki.

2. W przypadku niemożności poinformowania dyrektora alarm zarządza inna osoba funkcyjna

3. W sytuacji pożaru każdy kto go zauważył, jeśli sytuacja zagraża zdrowiu lub życiu osób znajdujących się na terenie placówki.

4. Sygnałem alarmowym na wypadek pożaru jest sygnał dzwonka – 5 krótkich dzwonek następujących po sobie.

5. Taki sam sygnał obowiązuje podczas ogłaszania ewakuacji na terenie szkoły w przypadku:

- Podejrzanej przesyłki
- Ładunku bombowego
- Użycia nieznanych substancji biologicznych lub chemicznych

6. W sytuacji ataku o charakterze terrorystycznym lub wtargnięcia na teren szkoły napastnika/ napastników z bronią w rękę należy:

- Ogłosić alarm za pomocą dzwonka – 3 krótkie dzwonki następujące po sobie
- Nauczyciele winni zamknąć się z uczniami w klasach po usłyszeniu sygnału
- Należy zachować bezwzględną ciszę i położyć się na podłogę
- Pracownicy w miarę możliwości zamykają się w pomieszczeniach, w których aktualnie się znajdują i zachowują się jak wyżej
- Dyrektor lub inna osoba funkcyjna informuje służby i ściśle wykonuje ich polecenia
- Odwołanie alarmu to głos ciągły dzwonka trwający 3 minuty.